

УДК 023.5:331.363:004.77

Павленко Т.Б.

Харківський національний медичний університет

Наукова бібліотека

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА У ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНОГО ФАХІВЦЯ

Розглянуто деякі вектори розвиваючого ефекту соціальних медіа в контексті виробничої, наукової та неформальної комунікації бібліотечних фахівців. Підкреслено, що мережевий контент є досить інформативним джерелом підвищення компетентнісного потенціалу, а соціальні медіа стають сучасним засобом навчання, доступним будь-кому будь-коли та будь-де.

Ключові слова: медіа-середовище, соціальні медіа, мережеві сервіси, медійна діяльність, бібліотечні кадри, професійний розвиток.

Рассмотрены некоторые векторы развивающего эффекта социальных медиа в контексте производственной, научной и неформальной коммуникации библиотечных специалистов. Подчеркивается, что сетевой контент является достаточно информативным источником повышения компетентностного потенциала, а социальные медиа становятся современным средством обучения, доступным каждому в любое время и в любом месте.

Ключевые слова: медиа-среда, социальные медиа, сетевые сервисы, медийная деятельность, библиотечные кадры, профессиональное развитие.

Some vectors of the developing effect of social media in the context of production, scientific and informal communication of library specialists are considered. It is emphasized that network content is a sufficiently informative source of increasing competence potential, and social media is becoming a modern learning tool that is accessible to anyone at any time and in any place.

Keywords: media environment, social media, network services, media activities, library staff, professional development.

Масове опанування онлайн-технологій міжособистісної комунікації є однією з головних прикмет часу, а мережева публічність стала повсякденною практикою. Блогосфера та соціальні мережі, спеціалізовані форуми та портали,

---

інтерактивні дискусійні групи та віртуальні співтовариства, сервіси медіа-хостингу та підкастингу, різноманітні творчі платформи тощо мають чималий потенціал і впливають на життя величезної кількості людей. Цей феномен широко обговорюється, вивчається, переосмислюється.

Сфера використання соціальних медіа постійно розширюється, йде активний пошук шляхів їх практичного застосування не тільки для бізнес-завдань чи організації дозвілля, а й для потреб науки та освіти.

Взагалі, соціальні медіа можна розглядати як глобальне інформаційне середовище, універсальний інформаційний ресурс, ефективний засіб обміну інформацією, потужний інструмент навчання. Серед позитивних функціональних характеристик, що посилюють популярність медіа-сервісів, виділимо:

- доступність, відкритість, практична спрямованість;
- масовість аудиторії та багаторівнева взаємодія;
- оперативність та інтерактивність, можливість діалогу і миттєвого зворотного зв'язку;
- зручність і різноманітність форм комунікації та інструментів для генерації контенту;
- мобільність та інтегрованість з іншими ресурсами.

Українська бібліотечна спільнота теж доволі широко представлена на просторах онлайн-осередків. Активізація медійної діяльності уможлиблює просування бібліотеки і формування її іміджу, а також створює сприятливі умови для розвитку бібліотечного фахівця як особистості і професіонала.

В контексті виробничої, наукової та неформальної комунікації означимо такі вектори розвиваючого ефекту соціальних медіа.

Обмін інформацією та узагальнення професійного досвіду. Професійні мережеві спільноти є зручним інформаційним майданчиком і сучасною

формою оперативного інформування потенційно необмеженої аудиторії. Коли більшість не тільки згодна споживати інформацію, а й прагне оцінювати та коментувати її, заявляти про свою позицію і, головне, здатна створювати професійно значущий контент, вартий подальшого репостінгу, спільнота стає середовищем продуктивної співпраці однодумців щодо відстеження тенденцій розвитку бібліотечної теорії та практики, узагальнення досвіду, обміну цікавими напрацюваннями, ідеями та знаннями.

Набір онлайн-технологій дозволяє проведення приватного діалогу або організації колективної дискусії, налагодження контактів і залучення колег до обговорення нагальних питань, вирішення проблем, оцінки результатів, удосконалення бібліотечного продукту, отримання консультацій і рекомендацій.

Завдяки інтерактивності цифрового простору з'являються широкі можливості для усвідомлення себе і розуміння свого місця, почуття єдності з професійним співтовариством, бажання внести свій вклад в розвиток спільноти. Тому кожен має бути готовий не тільки брати, а й віддавати – час, сили, знання, досвід.

Долучаючись до спільноти, ми долучаємося до спільної діяльності, стаючи співавторами, редакторами, рецензентами, тобто і споживачами, і виробниками інформації одночасно. Щоб зробити професійні контакти ефективними і досягти більшої інформативності контенту, маємо усвідомлювати свою відповідальність, і готуючи дописи, не забувати про поєднання кількості з якістю.

Соціальні медіа демонструють інтереси аудиторії, а руйнування традиційних механізмів передачі інформації підвищує динамічність використання контенту, створеного в результаті діалогової взаємодії. Спеціальні

інструменти агрегації та курування контенту дозволяють зробити цей процес більш впорядкованим і зручним для доступу широкому колу фахівців.

Набуття нових компетентностей та підвищення фахового рівня.

Новітні технології позначили такий вектор професійного розвитку, коли освоєння нових сфер стає одним з першочергових завдань, а звичний формат підвищення кваліфікації зміщується в бік інтерактивності. Досить інформативним джерелом оновлення компетентнісного потенціалу є мережевий контент, тому саме соціальні медіа стають тим сучасним засобом навчання, доступний будь-кому будь-коли та будь-де.

Використання різноманітних мережевих сервісів, в свою чергу, висуває завдання удосконалення загальної технічної обізнаності і вивчення специфіки самоорганізації особистого інформаційного середовища. Необхідність висловити думки поглиблює аналітичні здібності, розвиває здатність до генерування нових ідей, підходів, рішень.

Регулярна подача авторських дописів сприяє навичкам журналістської діяльності, підвищує майстерність писемного мовлення і культуру роботи з текстом різної складності, вміння правильно подавати інформацію – в зрозумілій формі, необхідній і достатній мірі. При цьому бібліотекар може виступати також в ролі фоторепортера, представляючи світлини чи відео-сюжети, що теж вимагає певного професіоналізму.

Практика віртуальної взаємодії має потенційні можливості також і для розвитку комунікативних навиків – уміння підтримувати мережеві стосунки, співпрацювати і вести дискусію, сприймати і враховувати думки колег.

Повсякденна мережева активність сприяє формуванню особистих алгоритмів і технологій виконання певних дій, підбору інструментів для вирішення різноманітних завдань, виявленню доступних інформаційних ресурсів. Відфільтровуючи інформаційний спам і залишаючи те, що дійсно

заслугує на увагу, бібліотекар тим самим бере на себе функції куратора змісту (контенту).

Нерідко під час опрацювання спільного досвіду виявляються прогалини і усвідомлюється власна некомпетентність, особливо в «навколобібліотечних» сферах. Наступним очевидним кроком саморозвитку в такому разі стає освоєння і застосування комплексу нових знань, умінь, навичок, що дозволяє залишатися професіоналом і в своїй предметній галузі, і в суміжних областях.

Професійна самореалізація та розкриття творчого потенціалу.

Соціальні медіа є, по суті, інтелектуальною і творчою лабораторією, сучасною високотехнологічною майстернею та надають широкі можливості кожному, хто прагне самовираження. Це стосується і бібліотечної сфери. Прихильність професії, небайдужість, бажання удосконалити практичну діяльність, реалізувати свої задуми, поділитися позитивом – ось рушійні сили розкриття особистих та професійних здібностей у повсякденній діяльності, багато в чому завдяки її комунікативної складової.

Щоб бути в тренді, слід акцентувати увагу на актуальних темах і продукувати оригінальні дописи. Виконання професійних завдань чи розв'язання проблем розвиває творче мислення, потребує чіткої систематизації набутих знань та досвіду, уміння точно висловлювати свої думки, володіння прийомами поширення мережевої інформації.

Підготовка якісного контенту – огляд сучасних та перспективних форм роботи, просування успішного досвіду, відображення результатів проведених досліджень, знайомство з історією бібліотеки, корисними ресурсами, цікавими заходами, ініціативами, персонами, рідкісними виданнями, презентація власних напрацювань тощо – є результатом професійної самореалізації та самоствердження, що згодом може перетворитися в нові ідеї чи проекти.

Критичний підхід та бібліотекознавче осмислення творчого доробку допомагають формалізувати власні міркування у змістовну інформацію. З часом виробляється індивідуальний стиль, розвивається стратегічне бачення, розширюється світогляд.

Медіа-середовище дозволяє швидко реагувати на зовнішні зміни, бути різним, динамічним і, певною мірою, задовольняє бажання заявити про себе у світі захоплень. Оприлюднення результатів своєї художньої творчості – есе, нарисів, віршів, малюнків, світлин тощо часто є свідоцтвом вельми креативного бачення навколишнього світу.

Отже, мережева активність є способом особистого самоствердження і розвитку індивідуальності і, в той же, час спонукає до постійного пошуку і новаторської діяльності.

Наставництво та зміцнення професійних зв'язків. Віртуальна реальність розширює коло професійних контактів і створює новий тип соціальних взаємовідносин. Серед базових принципів співпраці – професійний підхід, корпоративність, довірчі стосунки, налагоджений діалог – те, що перетворює формальні контакти в ефективні комунікації.

Перехід від пасивного спостереження до активної участі в житті інтернет-спільноти призводить до формування певного рівня довіри і неформального розподілу комунікативних ролей. Створення системи рольової репутації учасників онлайн-спільноти від «новачка» до «досвідченого» засновується на тих чи інших відзнаках за кількістю уподобань і коментарів, друзів та послідовників. При цьому привертає увагу можливість учасників мережевих спільнот впливати один на одного щодо вираження поглядів, думок, емоцій.

Тому у складних питаннях, що обговорюються, більш вагомою буде думка, порада чи консультація фахівця, що засвідчив свою компетентність особистим внеском в спільну діяльність, здатного переборювати стереотипи

мислення і швидко реагувати на запити часу, орієнтованого на практичні результати і спроможного успішно вирішувати складні завдання.

Систематичне відвідування мережевих співтовариств та встановлення дружніх відносин, участь в обговоренні дискусійних матеріалів, обміні досвідом чи створенні спільного інформаційного продукту надають змогу відчувати себе більш впевнено в професійній сфері, ідентифікувати і позиціонувати себе серед колег. А згодом, можливо, завоювавши суспільне визнання, стати неформальним лідером та авторитетним експертом-наставником з певного напрямку і посилити особистий вплив всередині спільноти.

Це зміцнює професійні зв'язки та розширює коло професійних стосунків, виводить на абсолютно новий рівень професійного і кар'єрного розвитку, сприяє формуванню особистого професійного бренду.

Література

1. Дубняк К. В. Соціальні мережі Інтернет як засіб обміну інформацією / К. В. Дубняк // Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації. – 2014. – № 3. – С. 122–126.

2. Кулик Є. В. Інформальна освіта бібліотекаря: сучасні можливості набуття нових компетентностей / Кулик Є. В. // Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: європейські орієнтири : VII Міжнародна науково-практична конференція (сmt. Славське Львівської обл., 1-4 березня 2017 р.) : зб. матеріалів / Укр. бібл. асоц., Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв ; редкол. : В. С. Пашкова [та ін.]. – Київ, 2017. – С. 35–39.

3. Мар'їна О. Бібліотеки та соціальні медіа: технологія взаємодії / Олена Мар'їна // Вісник Книжкової палати. – 2012. – № 8. – С. 19–21.

---

4. Струнгар В. Соціальні медіа в сучасному інформаційно-бібліотечному середовищі / В. Струнгар // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. – 2014. – Вип. 39. – С. 219–229.